

השתלמות מוכרת בסיעוד בתחום מניעת זיהומים מבנה ותיאור התכנית לשנת 2023

תיאור כללי של תכנית ההשתלמות:

התוכנית תקנה לבוגר/ת ידע וכלים בסיסיים בתחום מניעת זיהומים. תוך חשיפה לסיקור וניטור אפידמיולוגי, חקירות אפידמיולוגיות, איתור חולים המהווים סיכון להדבקת אחרים, סוגי בידוד, הדרכת עובדים, פיתוח הנחיות במניעת זיהומים ועוד.

תכנית הלימודים

שם הקורס	מספר שעות
1. אפידמיולוגיה יישומית	30
2. אימונולוגיה	8
3. המעמד המשפטי של האחות כמטפל	7
4. הובלת שינוי	24
5. מחוללי מחלה	40
6. מחלות זיהומיות נבחרות	62
7. מחלות זיהומיות נרכשות במוסדות בריאות	99
8. פרויקט יישומי	8
9. אירוע ביולוגי חריג	6
10. איכות ובטיחות במניעת זיהומים	6
סה"כ תכנית עיונית	290
סה"כ התנסות קלינית	96
סה"כ כללי	386

1. אפידמיולוגיה יישומית (30 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יתמקד בהקניית ידע רלוונטי בנושא האפידמיולוגיה ככלי לקביעת מדיניות בריאות, תכנון שירותי בריאות, מדיניות חיסונים וניטור מחלות מדבקות בעידן הגלובליזציה.

תכני הקורס:

1. אפידמיולוגיה של זיהומים ומחלות מדבקות
2. שיטות חקירה אפידמיולוגית
3. מיומנויות וכלים אפידמיולוגיים כמותיים ואיכותיים לביצוע חקירות וסקרים כולל תרגול מקרה
4. מושגי יסוד בתכנון שירותי בריאות (2 שעות)
5. עקרונות בקביעת מדיניות חיסונים (2 שעות)
6. ניטור מחלות מדבקות

2. אימונולוגיה (8 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יתמקד בהקניית ידע ויבחן סוגיות שונות במתן חיסונים לעובדים, תלמידי מקצועות בריאות ואוכלוסיות בסיכון (כגון: פגים, מטופלי דיאליזה, מושתלים, מטופלים לאחר כריתת טחול).

תכני הקורס:

1. סקירה של מע' החיסון ותפקידיה, אנטיגנים ונוגדנים וסוגי חיסונים (כגון: מומת, חי מוחלש)
2. בניית תכנית חיסונים ייחודית במצבי חולי (כגון: כשל חיסוני, רגישות יתר חיסונית ומצבי בריאות מורכבים)
3. שיטות אבחון מעבדתי רלוונטי

3. סוגיות משפטיות וחוקיות של מניעה ובקרת זיהומים (7 שעות) תיאור הקורס:

בקורס יילמדו ההיבטים המשפטיים תוך התייחסות לסוגיות אתיות, הגדרת מעמדה המשפטי של האחות כמטפלת והיבטים חוקיים המשפיעים על עבודתה.

תכני הקורס:

1. חוקים, פסקי דין ואספקטים משפטיים הקשורים לטיפול בחולים בהיבט מניעת זיהומים
2. סוגיית ההסכמה מדעת, חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, החוק לטיפול בחולי נפש, פסקי דין המתייחסים למעמד המשפחה והאפוסטרופוס כשותפים לקבלת החלטות בטיפול בחולה
3. היבטים בסדר הדין הפלילי - חוק העונשין
4. המסגרת החוקית המעגנת את העיסוק בסיעוד: פקודת הרופאים, תקנות בריאות העם וחוק המרשם הפלילי
5. היבטים של סמכות, אחריות ומתן דין בעבודת האחות
6. חוזרים ונהלים הרלוונטיים לתחום מניעת זיהומים (לדוגמה: בידוד חולים במחלקה מקבצת, אשפוז כפוי במחלות בעלות חשיבות אפידמיולוגית)
7. היבטים בניהול סיכונים ותחקור אירועים חריגים
8. דילמות אתיות ומשפטיות המתעוררות במסגרת העבודה בתחום מניעת זיהומים

4. הובלת שינוי (24 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יקנה כלים להובלת שינוי תוך התמודדות עם התנגדויות, ייתן כסדנה בימים שלמים במסגרת החלק היישומי הלומד יבצע פרויקט התערבותי בתחום מניעת זיהומים במחלקתו / מקום עבודתו (במידה וקיימת מגבלה בביצוע פרויקט יישומי, ניתן לבצע סקירת ספרות בתחום נבחר במניעת זיהומים).

1. אימון אישי ואימוני לפיתוח מודעות עצמית לתהליכים רגשיים תוך ובין אישיים כגון מיומנויות הקשבה, תמיכה, הכלה ואמפטיה, מיומנויות אומדן והעברת מסר.
2. כישורי ייעוץ ואימון לבריאות באמצעות תרגול

- מיומנויות הריאיון המוטיבציוני
- מודלים של הדרכה ואימון לבריאות
- התמודדות עם התנגדויות
- קבלת החלטות הקשורות לייעוץ והדרכה

5. מחוללי מחלה ושיטות דיגום (40 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במחוללי מחלה שכיחים תוך סקירה של מעגל החיים הרלוונטי, דרכי אבחון מעבדתי, שיטות טיפול אנטי-מיקרוביאל, עמידות מחוללים כבעיה אפידמיולוגית מרכזית והקשר ביניהם לבין גישות לטיפול אנטיביוטי באדם ובחקלאות.

תכני הקורס:

1. מחוללי מחלה מיקרוביולוגיים, וירולוגיים, פרזיטולוגיים ומיקולוגיים
2. הרחבת הידע באבחון מעבדתי:
 - שיטות אבחון מעבדתי - לרבות שינויים בתחום
 - דרכי דיגום הומאני (כגון: תרביות ידיים, תרביות סקר)
 - דרכי דיגום סביבתי (כגון: תרביות ממשטחים, מכשור רפואי ממיקרואורגניזם שונים)
 - דגשים בלקיחת דגימות שונות
 - תפקיד המעבדה בחקירה אפידמיולוגית
3. הבנת מנגנוני אלימות ועמידות של חיידקים
4. סוגי מנגנוני עמידות של חיידקים והשלכתם על הטיפול האנטיביוטי
5. שימוש מושכל באנטיביוטיקה לרבות סקירה של קבוצות אנטיביוטיקה עיקריות:
 - טיפול אמפירי ודפניטיבי
 - עקרונות בטיפול מונע לפני פרוצדורות חודרניות
6. היבטים אפידמיולוגיים לשימוש יתר באנטיביוטיקה באדם ובחקלאות
7. פטריות ועובשים כגורמי מחלה במצבים מיוחדים, דרכי אבחון: פטריות כמזהמים, זיהומים פטרייתיים פולשניים כגון: Mucor, Candida, Aspergillus

6. מחלות זיהומיות נבחרות (62 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במחלות זיהומיות המחייבות דיווח על פי פקודת בריאות העם ומחלות בעלות השלכות אפידמיולוגיות. הלומד ילמד מהלך המחלה, דפוסים אפידמיולוגיים של תחלואה, אומדן, אבחון, טיפול ודרכי מניעה במטרה להבין תהליכי המחלה ברמת הפרט, קהילות מיוחדות, והשלכותיה על בריאות הציבור.

תכני הקורס:

- מחלות זיהומיות: הסתמנות קלינית, אטיולוגיה, אפידמיולוגיה, שיטות אבחון וטיפול, דרכי העברה ומניעה של המחלות הבאות:
1. מחלות בעלות סיכון פנדמי
 - א. Coronavirus: MERS (Middle East Respiratory Syndrome), COVID-19
 - ב. שפעת כולל התייחסות לשפעת העופות (Avian Flu)
 - ג. SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome)
 - ד. Ebola - Hemorrhagic Fever
 - ה. Anthrax
 2. מחלות בעלות משמעות אפידמיולוגית:
 - א. מחלות פריונים כגון: Creutzfeldt - Jacob Disease
 - ב. Scabies
 - ג. Q-Fever
 - ד. Legionella
 - ה. דלקות כבד נגיפיות

1. AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) - לרבות ממשקים עם כל הגורמים המנדטוריים העוסקים בתחום
 2. Listeria monocytogenes
 - ח. זיהומים עם Pneumococcus
3. מחלות בעלות משמעות אפידמיולוגית נרחבת
 - א. שעלת (Whooping Cough)
 - ב. שחפת (Tuberculosis) - הקורס יכלול את המדיניות בישראל וההשלכות על בריאות העובד. לרבות ממשקים עם כל הגורמים המנדטוריים העוסקים בתחום
 - ג. דלקת קרום המוח (מנינגיטיס) חידקית ונגיפית
 - ד. מחלות מין (STD - Sexually Transmitted Diseases) ומחלות עור
 - ה. הרעלות מזון וגסטרואנטריטיס Shigella, Salmonella, Campylobacter, Norovirus
- ו. אבעבועות רוח, CMV (Cytomegalovirus), EBV (Epstein-Barr Virus), הרפס
 2. חצבת
4. מחלות מטיילים
 - א. פרזיטולוגיה: מלריה, Leishmania, Schistosomiasis, תולעים במערכת העיכול
 - ב. מחלות זואונוטיות מייצגות: כלבת (Rabies), עכברת (Leptospirosis), Brucellosis
5. מחוללים בעלי משמעות אפידמיולוגית לחולים באשפוז
 - א. Streptococcus A
 - ב. CDAD (Clostridium Difficile Associated Disease)
 - ג. חידקים עמידים נבחרים MDR (Multidrug Resistance):
 - i. CPE (Carbapenemase-Producing Enterobacteriaceae)
 - ii. VRE (Vancomycin-Resistant Enterococcus)
 - iii. Acinetobacter baumannii
 - iv. MRSA (Methicillin-resistant Staphylococcus aureus)
 - v. Pseudomonas
 - vi. ESBL (Extended spectrum beta-lactamases)
7. מחלות זיהומיות נרכשות במוסדות בריאות (99 שעות)
תיאור הקורס:
 1. הגדרות לזיהום נרכש, הגדרות לפי NHSN- National Healthcare Safety Network, עקרונות מנחים בסיקור אפידמיולוגי של זיהומים נרכשים, הכרת שיטות סיקור וניטור זיהומים כגון :
 - CLABSI (Central Line Associated Bloodstream Infections)
 - CAUTI (Catheter-Associated Urinary Tract Infection),
 - VAP- Ventilator-Associated Pneumonia)
 - SSI (Surgical Site Infection)

תוך ביסוס על נהלים והנחיות עדכניים בתחום.

2. עקרונות בחקירת התפרצות זיהום בבית החולים ובקהילה, דרכי פעולה, התערבות, תיעוד ודיווח בהיבט תיאורטי ויישומי בשילוב תרגול מול מחשב (8 שעות).
3. פיתוח מיומנות איסוף נתונים, ניתוחם, בניית תכניות להתערבות.
4. ניתוח ממצאי סקרים כבסיס לתוכנית התערבות.
5. בניית תכנית עבודה על בסיס סקר סיכונים ומשאבים קיימים
6. הערכת יישום תכנית מניעה בתחום נבחר.

תכני הקורס:

שעות לימוד	הנושא	
2	מבוא והיסטוריה: - מבוא והיסטוריה של מניעת זיהומים ומניעת מחלות זיהומיות נרכשות בבתי חולים - תפקיד אחות מניעת זיהומים במאה ה-21 - מחקר Study on the Efficacy of Nosocomial Infection Control (SENIC)	1.
12	ניקוי, חיטוי ועיקור - גישות לניקוי חיטוי ועיקור בשירותי בריאות - חומרי חיטוי לשימוש הומני וסביבתי - תהליכי ניקוי חיטוי ועיקור, כולל שיטות חדשות לניקוי סביבתי - תהליכי עבודה באספקה סטרילית - טיפול במכשירי הסתכלות תוך גופית לסוגיהם (Endoscopy) - שיטות בקרה על ניקוי סביבתי - מיחדוש (Re-use) – שימוש חוזר בציוד חד פעמי	2.
16	אמצעי זהירות שגרתיים ומיוחדים: - היגיינת ידיים כולל אסטרטגיות להעלאת היענות להיגיינת ידיים - אמצעי זהירות שגרתיים לרבות הזרקה בטיחותית והיגיינה נשימתית - אמצעי זהירות מיוחדים (בידוד) - סימולציה בנושא בידוד והיגיינת ידיים	3.
6	- SSI - Surgical Site Infection: - מניעת זיהומים בחולה מנותח תוך התייחסות להיבטים הבאים: - הכנת החולה – רחצה, אנטיביוטיקה מניעתית - היבטי מניעת זיהומים בחדר ניתוח - מניעת זיהומים בטיפול בפצע ניתוח	4.

שעות לימוד	הנושא	
	מקרב וסקר אחרי זיהומים בפצעי ניתוח לרבות תרגול	
6	- CLABSI- Central Line Associated Bloodstream Infections - הגדרות - מניעת זיהומים בדם הקשורים בצנתרים מרכזיים ופריפריים אשכול הנחיות (Bundles) - מניעת זיהומים בפעולות פולשניות - אבחנתיות וטיפוליות כגון צנתורים, אנגיוגרפיה - מקרב וסקר אחרי זיהומים בדם הקשורים לצנתרים לרבות תרגולים	.5
4	- CAUTI- Catheter-Associated Urinary Tract Infection - הגדרות ואשכול הנחיות - מניעת זיהומים בדרכי שתן הקשורים בצנתר - מקרב וסקר אחרי זיהומים בשתן הקשורים לצנתרים לרבות תרגולים	.6
4	- VAP- Ventilator-Associated Pneumonia - מניעת דלקת ריאות נרכשת ואשכול הנחיות 1. בחולים מונשמים אקוטיים וכרוניים 2. במחלקות אשפוז אקוטיות וכרוניות 3. מניעת זיהומים במוסדות לאשפוז ממושך 4. סוגיות במעקב וניטור של VAP	.7
8	בנייה ותרגול סימולציות לאשכול הנחיות למניעת זיהומים, הקמה והפעלה של תחנות תרגול במניעת זיהומים תוך שימוש ברשימת צעדים מובנת (צ'ק ליסט)	.8
2	בדיקות סיקור למטופלים ולצוות בסיכון לאיתור מיקרואורגניזמים בעלי משמעות אפידמיולוגית	.9
18	- מניעת זיהומים בקבוצות מטופלים ייחודיות: 1. נויטרופניים כגון המטואונקולוגיים ומושתלים 2. חולים באשפוז ממושך Long Term Care Facilities 3. חולי דיאליזה 4. חולי כוויות ופצעים קשי ריפוי 5. ילדים ופגים 6. הריון ולידה	.10
12	- היבטים בתברואה ומניעת זיהומים: 1. טיפול במים וצנרת במוסדות בריאות מיזוג אוויר במוסדות בריאות תוך התייחסות להחלפות	.11

שעות לימוד	הנושא	
	אוויר ומפלי לחצי אוויר (חיובי ושלילי) 2. טיפול במזון – מטבח מרכזי, מטבח פורמולות לרבות טיפול בחלב אם 3. ניקיון 4. טיפול בכביסה 5. טיפול באשפה	
2	כללי מניעת זיהומים במצבי בינוי ושיפוץ תוך התייחסות לגודל יחידות ומפלי לחצי אוויר	12.
2	בריאות העובד – חיסונים וחשיפות	13.

8. פרויקט יישומי (8 שעות)

תיאור הקורס:

בניית פרויקט יישומי במניעת זיהומים, תוך שימוש בהנחיות מקצועיות וספרות
הרלוונטית Evidence Based Practice והצגתו בפני הכיתה (ראה נספח 1)

9. אירוע ביולוגי חריג (6 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בסוגיות הקשורות באירוע ביולוגי חריג, נהלי שע"ח, תפקיד צוות מניעת
זיהומים באירועי ביולוגיים חריגים לרבות טרור ביולוגי.

תכני הקורס:

1. איומים אפשריים של אירוע ביולוגי חריג כמו אנטרקס, אבעבועות שחורות.
2. מתווה התערבות לכל איום פוטנציאלי.
3. תכניות להערכות מוסדות רפואה והדרכת צוותי הבריאות באיום של אירוע ביולוגי
חריג / פנדמיה.
4. תכנית להערכות לאומית ובין לאומית לאירוע פנדמיה

10. איכות, בטיחות ושקיפות במניעת זיהומים (6 שעות):

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהיבטים העשויים להשפיע על מדיניות במניעת זיהומים.

תכני הקורס:

1. אקרדיטציה ומדדי איכות במניעת זיהומים
2. מניעת זיהומים בראי ניהול סיכונים
3. פרסום לציבור - מדיה בראי מניעת זיהומים
4. המרכיב הכלכלי במניעת זיהומים

מניעת זיהומים - תכנית קלינית

היקף ההתנסות: 96 שעות

מטרת ההתנסות: הכרת שיטות ותהליכי עבודה ביחידה למניעת זיהומים.

תיאור ההתנסות הקלינית ביחידה זיהומים:

1. במסגרת התנסות הקלינית הסטודנט יתלווה לצוות היחידה למניעת זיהומים בבתי החולים ו/או קהילה ולשכות הבריאות ויצפה בתהליכי בקרה, ניטור ומניעה כגון:

- ניטור זיהומים נרכשים (CLABSI, CAUTI) באוכלוסיות בסיכון גבוה, כגון טיפולי נמרץ, פגיה.
- תצפיות על תהליכי עבודה שונים מתערבת ואינה מתערבת כגון: היענות להגיינת ידיים, היענות להנחיות בבידוד, טיפול בצנתרים
- ניטור ממוקד על פי כלי מובנה - טרייסר
- הדרכת עובדים בתחום מניעת זיהומים
- בריאות העובד

2. סיורים באתרים נבחרים בעלי משמעות למניעת זיהומים:

- טיפול בכביסה
- טיפול בפסולת מסוגים שונים
- טיפול במים במוסדות בריאות עם דגש על קבוצות אוכלוסייה בסיכון לדוגמה דיאליזה
- טיפול במזון (סיור במטבח כללי ומטבח חלב)
- מעבדה מיקרוביולוגית
- אספקה סטרילית
- חדר ניתוח
- טיפול בסקופים

3. מטלת התנסות, תרגיל בכתיבת הנחיות / התמודדות עם דילמה בתחום נבחר במניעת זיהומים הנגזרות מנוהל מוסדי / **חקירת התפרצות** (ראה נספח 2).

נספח מספר 1 - פרויקט יישומי

לומד/ת יקר/ה

פרויקט יישומי מחלקתי

כחלק ממטלות קורס להשתלמות מוכרת במניעת זיהומים הנך מתבקשת לבצע פרויקט יישומי מחלקתי.
מטרת הפרויקט- מיפוי בעיה בתחום מניעת זיהומים במחלקה בה הנך עובדת, ובנית תוכנית התערבות.
ניתן לבצע את הפרויקט בקבוצות (2-3 סטודנטים), כל סטודנט בקבוצה, יציג את תוכנית ההתערבות שנעשתה במחלקתו.

הנושא לפרויקט יבחר בחודש ____/____/____

מומלץ לבחור את הנושא בשיתוף אחות אחראית ומרכזת הקורס
יתקיים מפגש הנחיה לפרויקט, ובהמשך תתקיים הנחיה ביוזמת הלומדים בתאום מראש.

לוח זמנים:

מהלך הפרויקט יבוצע במהלך חודשים _____
הצגת הפרויקט באמצעות מצגת בפני הכיתה תתקיים בתאריך ____/____/____
כל אחד מחברי הקבוצה ייקח חלק בהצגת הנושא
משך זמן הצגת הנושא- 10 דקות+5 דקות לדיון קבוצתי ומשוב
הציון של הפרויקט מהווה כחלק מהציון המשוכלל של הקורס.

דוגמאות לנושאים מהם ניתן לגזור בעיה :

1. התמודדות עם הדבקה בחיידקים עמידים
2. נקיטת אמצעים שגורתיים
3. מחלות מדבקות
4. זיהומים נרכשים / צולבים

מצורפת תבנית להצגת הנושא

בהצלחה,
מרכזת הקורס

נספח מספר 2 מטלת התנסות קלינית

תרגיל בכתיבת הנחיות / התמודדות עם דילמה בתחום נבחר במניעת זיהומים הנגזרות מנוהל מוסדי
/ **חקירת התפרצות**

לומד/ת יקר/ה,

במסגרת ההתנסות הקלינית, הנך מתבקשת לבצע את התרגיל הבא:

תרגיל בכתיבת הנחיות / התמודדות עם דילמה בתחום נבחר במניעת זיהומים הנגזרות מנוהל מוסדי/
חקירת התפרצות .

מטרת התרגיל:

- **הכרה והטמעה של נהלים בתחום מניעת זיהומים / הדרכה וייעוץ למטופלים ומשפחותיהם**

בתחום מניעת זיהומים

- **תרגול ביצוע חקירה אפידמיולוגית / התפרצות**

ניתן לבצע את התרגיל בקבוצות (2-3 סטודנטים),

את התרגיל עליך להגיש למדריכה הקלינית, הציון של התרגיל מהווה חלק מהציון המשוכלל של
ההתנסות.

1. כתיבת הנחיות בתחום נבחר במניעת זיהומים, הנגזרות מנהלי המוסד

כגון: הנחיות להחדרת L.P., הנחיות לניקוי וחיטוי אינקובטורים במהלך האשפוז וכו'

2. זיהוי ואבחון קבוצות יעד, הזקוקות להדרכה בתחום מניעת זיהומים

כגון: משפחות לחולים עם C.D. וכו'

3. **ביצוע חקירה אפידמיולוגית או התפרצות ע"פ כללי תחקור בהתאם לתרחיש הנבחר**

התרגיל צריך להיות מבוסס על ספרות רלוונטית.

בברכה,

מרכזת הקורס

רשימה ביבליוגרפית מעודכנת לשנת 2023

קורס מניעת זיהומים

מקורות משותפים לכל הקורסים

חוזרי מנהל הסיעוד המתפרסמים מעת לעת הינם מליבת העשייה ועל כן מחייבים את המשתלמות להתעדכן באופן שוטף. אי לכך, כלל חוזרי מנהל הסיעוד שיפורסמו / יעודכנו עד למועד בחינת הגמר הממשלתית יהיו חלק מהסילבוס המחייב לבחינה.

Comerford, K. (Ed.). (2023). *Nursing 2023 Drug Handbook*. Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.

מסגרת חוקית לעבודת האחות:

1. תקנות הרופאים (כשירות לביצוע פעולות חריגות), תשס"א – 2001
https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Rofim_05.pdf
2. חוזר מנכ"ל מס' 43/2009 - פעולות סיעוד – עדכון חוזר 9/07 (מתאריך 17.05.07)
https://www.health.gov.il/hozer/mk43_2009.pdf
3. חוזר מנהל הסיעוד מס' 43/2001 – פעולות סיעוד
https://www.health.gov.il/hozer/ND43_01.pdf
4. חוזר מנהל הסיעוד מס' 45/2001 – קובץ הנחיות לביצוע פעולות חריגות, מהדורה רביעית מעודכנת
<https://www.health.gov.il/UnitsOffice/nursing/professionals/instructions/Documents/harigot.pdf>
5. חוזר מנהל הסיעוד מס' 177/2021 – אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול (כלליות ומיוחדות) באשפוז ובקהילה – עדכון 2021
https://www.health.gov.il/hozer/ND177_2021.pdf
6. חוזר מנהל הסיעוד מס' 87/2010 - מתן מרשם בידי אח או אחות מוסמכים
https://www.health.gov.il/hozer/ND87_2010.pdf
7. חוזר מנהל הסיעוד 99/2013 – מומחיות בסיעוד
https://www.health.gov.il/hozer/ND99_2013.pdf
8. חוזר מנהל הסיעוד מס' 197/2022 – ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי
https://www.health.gov.il/hozer/nd197_2022.pdf
9. חוזר מנהל הסיעוד מס' 118/2016 – הבטחת רצף הטיפול הסיעודי בעת שחרור ממוסד רפואי, עדכון 2016
https://www.health.gov.il/hozer/ND118_2016.pdf
10. חוזר מנהל הסיעוד מס' 144/18 – מיצוי הפוטנציאל התפקודי של האחות במערך האשפוז והקהילה
https://www.health.gov.il/hozer/ND144_2018.pdf
11. חוזר מנהל הסיעוד מס' 151/19 - תהליך העברת משמרת "מקל" – במערך האשפוז והקהילה
https://www.health.gov.il/hozer/ND151_2019.pdf

12. חוזר מינהל הסיעוד מס' 145/19 - איתור מסוכנות לנפילות בקרב מטופלים באשפוז ובקהילה https://www.health.gov.il/hozer/ND145_2019.pdf
13. חוזר מינהל הסיעוד מס' 155/19 – אומדן, מניעה וטיפול בכאב על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה https://www.health.gov.il/hozer/ND155_2019.pdf
14. חוזר מנהל הסיעוד מס' 154/19 – מניעה איתור והתערבות בכף רגל סוכרתית על ידי אחיות מוסמכות במערך האשפוז והקהילה. https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd154-2019/he/files_circulars_nd_ND154_2019.pdf
15. חוזר המנהל הכללי מס' 6/2021 - טיפול בתלונות בעקבות פגיעה או הטרדה מינית במהלך טיפול רפואי. <https://www.gov.il/he/Departments/policies/mk06-2021>
16. חוזר מנהל הסיעוד מס' 188/2021 פיתוח מקצועי מתמשך של האחיות במערך האשפוז והקהילה https://www.health.gov.il/hozer/nd188_2021.pdf
17. חוזר מנהל הסיעוד מס' 191/2022 -תפקיד האחיות המוסמכות בטיפול במטופל עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה https://www.health.gov.il/hozer/nd191_2022.pdf
18. חוזר חטיבת הרפואה 11/2021 הנחיות למניעת זיהומים הקשורים בצנתרים בכלי דם לטווח קצר ולטווח ארוך https://www.health.gov.il/hozer/mr11_2021.pdf
19. חוזר מינהל הרפואה מס' 15/09 - הגבלה פיזית של מטופלים לצורך מתן טיפול רפואי https://www.health.gov.il/hozer/mr15_2009.pdf
20. חוזר חטיבת הרפואה מס' 9/2022 - הערכה, ניטור ושימוש מושכל בתכשירים לטיפול בכאב שאינו ממקום סרטני https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mr0092022/he/files_circulars_mr_mr09_2022.pdf
21. חוזר מינהל הסיעוד מס' 201/2022 בנושא: "תפקיד האחיות המוסמכות בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה" https://www.health.gov.il/hozer/nd201_2022.pdf

קורס מניעת זיהומים

1. Mayhall, C. (Ed.) (2020). *Hospital Epidemiology and Infection Control*, (5th ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
2. Kimberlin, Barnett, Lynfield, & Sawyer (Ed.) (2021). *Red Book®: 2021 Report of the Committee on Infectious Diseases* (32th ed).

1. MMWR – Guidelines for Preventing the Transmission of *Mycobacterium tuberculosis* in Health-Care Setting, 2005.

http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/rr5417a1.htm?s_cid=rr5417a1_e

2. CDC - Guidelines for Isolation Precautions: Preventing Transmission of Infectious Agents in Health-Care Setting, 2007.

http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/gl_isolation.html

3. CDC – Management of Multidrug-Resistant Organisms in Healthcare Settings, 2006.

<http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/pdf/ar/mdroGuideline2006.pdf>

האתר הרשמי של המרכז לבקרת מחלות:

<http://www.cdc.gov/>

H₁N₁ נהלי משרד הבריאות לטיפול בשפעת

<http://www.health.gov.il/h1n1/hozrim.asp>

אתר ארגון הבריאות העולמי

<https://www.who.int/>

אתרים מומלצים באינטרנט:

<http://www.cdc.gov>

<http://www.shea-online.org/JournalNews/ICHEJournal.aspx>

Infection Control & Hospital Epidemiology Red Book

נושא	חוזרים ונהלים של משרד הבריאות
היגיינת ידיים, אמצעי זהירות שיגרתים ומיוחדים	- חוזר מנהל הרפואה מס' 24/09 – היגיינת ידיים במוסדות רפואיים. - חוזר מנהל הרפואה מס' 2010/10, אמצעי זהירות שגרתיים במוסדות רפואיים, תיק מס' 200/0/1. - נוהל קבלת אישור משרד הבריאות למסכות בד רב-פעמיות 10/05/2020
עקרונות בסיסיים במניעת זיהומים	- מניעת זיהומים (Infection Control) במתקנים רפואיים בקהילה , מנהל רפואה 49/2011 . - בקרה ומניעת זיהומים (Infection Control) במוסדות רפואיים ומניעת עמידות לאנטיביוטיקה, מנהל רפואה 9/2012.
דווח ללשכת בריאות	- נוהל דיווח מידי אודות מחלות מסוכנות, חוזר מס' 14/06 - חוזר מנהל רפואה מס' 8/2011- עדכון תוספת שניה של פקודת בריאות האם (רשימת מחלות מחייבות הודעה)
חיידקים עמידים באשפוז חריף וכרוני	- הנחיות למניעת התפשטות של VRE במוסדות אשפוז, חוזר מס' 18/2006, תיק מס' 1/0/200. - הנחיות למניעת זיהומים התפשטות של CRE (Carbapenem-Resistant Enterobacteriaceae) במוסדות לאשפוז פוסט אקוטי מוסדות עם – מחלקות לגריאטריה פעילה ומוסדות שיקום כללי שלא בבתי חולים כלליים. 26.05.2009. - חוזר מנהל הרפואה מס' 2009 / 44 , נהלי טיפול ודיווח בנושא של חיידק עמיד לאנטיביוטיקה CRE\VRE במערך אמבולטורי. - הנחיות לאבחון מעבדתי, דווח ומניעה של זיהומים הנגרמים עקב אנטרובקטריצאה עמידים לקרובופנים (CRE) 14/2016 - הנחיות לטיפול סיעודי ביתי בנשאי חיידקים עמידים לאנטיביוטיקה, 19/06/2008 - מידע והנחיות למטפלים בחוסים עם חיידק יציב לאנטיביוטיקה מעונות לטיפול באדם המפגר, משרד הרווחה 03/02/2008 - כללי התנהגות למניעת התפשטות של חיידקים עמידים לאנטיביוטיקה, כדוגמת VRE, MRSA, CRE דף מידע והסבר למטופל ומשפחתו - קבורה וטהרה של מנוח שסבל ממחלה מידבקת 1/2019 התמודדות עם מחוללים רבי עמידות בעלי חשיבות אפידמיולוגית מיוחדת במוסדות רפואיים 15/2022 https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mr15-2022/he/files_circulars_mr_mr15_2022.pdf
אנטיביוטיקה	חוזר מנכ"ל מס' 12/16 , תכנית לאומית לשימוש מושכל באנטיביוטיקה.
מעבדה	3/21/2014 בטיחות לשינוע חומרים ביולוגיים זיהומיים ודגימות לאבחנה רפואית מעבדתית. - חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 17/2015, נוהל מניעת זיהומים מחיידק הברוצלה הנרכשים במעבדה
בריאות העובד	- חיסון תלמידי מקצועות הבריאות ועובדי מערכת הבריאות, חוזר מנהל הכללי 11/2022 - חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 6/2015 - מניעת הדבקה בדלקת כבד נגיפית מסוג B ו C - לאחר חשיפה לדם ו/או לנוזלי גוף אחרים.
מערכת הנשימה	- שימוש חוזר במפוחי הנשמה ידניים רב פעמיים 4/2019 - חיסון כנגד פנאומוקוקים, 02/2016
שפעת	היערכות מערכת הבריאות לחורף 2021-2022, 10/2021
שחפת	- הנחיות למימוש התוכנית הלאומית למיגור מחלת שחפת, חוזר 3/97. - הנחיות למניעת שחפת אצל עובדי בריאות ועובדים אחרים הנחשפים בצורה משמעותית במסגרת עבודתם, חוזר מס' 2/2007 . - תבחין טוברקולין בשיטת המנטו (Tuberculin Mantoux Test) 1/2010 משרד הבריאות – האגף לאפידמיולוגיה-תדריך חיסונים-עדכון ינואר 2022 – פרק שחפת חבונית LTBI-8
מהגרים	- הנחיות הנוגעות להיבטים בריאותיים של מהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה והנחיות למניעת מחלת השחפת בקרב העובדים הנחשפים לשחפת בצורה משמעותית במסגרת עבודתם עם אוכלוסיה זו 11/12 - הנחיות לבקרת תחלואה בשחפת, חצבת ואבעבועות רוח באוכלוסיות מהגרים חסרי ביטוח בריאות, 28/2012. - מעקב רפואי לחולי "COVID19" (חולים) חסרי ביטוח רפואי בקהילה ("חסרי מעמד") 30/04/2020
HIV	התייחסות לאנשים החיים עם HIV המטופלים במוסדות רפואיים 13/11

• התוכנית הלאומית למניעת HIV וטיפול במהגרים נשאי HIV חסרי ביטוח רפואי סימוכין: חוזר המנהל הכללי מס' 9/2016. • הנחיות למניעת הדבקה ב- HIV לאחר חשיפה לדם או לאחר קיום יחסי מין לא מוגנים, שרותי בריאות הציבור 5/2010. • https://www.gov.il/he/departments/policies/bz02-2022 נוהל אבחון מוקדם של האשה בגיל הפוריות הנושאת HIV והטיפול בה	
• https://www.health.gov.il/hozer/mr10_2022.pdf מניעת העברת מחלת קרויצפלד - יעקב בבתי חולים 10/2022	קרויצפלד - יעקב
• תכנית לאומית למיגור מחלת ההפטיטיס C בישראל 17/02/2021	Hepatitis
• שירותי בריאות הציבור, ראש השירות, הנחיות לשיבה לעבודה של עובד מזון לאחר תחלואת מעיים, 1/2005 . • 11/14 חקירה אפידמיולוגית של צבר תחלואה הקשור במזון. חוזר מנהל רפואה 8/2009, ליסטריוזיס – מניעה, אבחון, זיהוי וטיפול	תחלואת מעיים
• הנחיות לאבחון מעבדתי של זיהומים הנגרמים על ידי Clostridium difficile 12/12. • חוזר מנכ"ל מס' 2014/23 – הנחיות למניעת התפשטות Clostridium במוסדות רפואיים. • חוזר מינהל רפואה 19/2017 – השתלת צואה	CDI
• הנחיות למניעת זיהומים הקשורים בצנתרים בכלי דם לטווח קצר ולטווח ארוך 11/2021 https://www.health.gov.il/hozer/mr11_2021.pdf • הנחיות לשימוש בצידוד עירוי במערכת הזרקת אוטומטית של חומר ניגוד בפעולות דימות, 18/2017. • החדרת קטטר ורידי פריפרי מרכזי (Peripherally Inserted Central Catheter- PICC) בילודים, 42/2010 . • חוזר מנהל הרפואה 19/2014 עדכון הנחיות לחיטוי עור וצנתרים בפגים וילודים.	צנתרים בכלי דם
• טיפול למניעת דלקת עיניים גונוקוקית אצל ילודים, חוזר מס' 19/2004. • הנחיות לאבחון וניטור מחלת השעלת, חוזר שרותי בריאות הציבור 2/2013. • הנחיות לאבחון ודיווח מקרים של חצבת, אדמת וחזרת, 4/2017 • הרחבת סל שירותי הבריאות לשנת 2014 חוזר מינהל רפואה 2/2014 ע"מ 13-14 סעיף כג הוראות לשימוש בתרופה palivizumab mr02_2014.pdf	מחלות זיהומיות בילדים
• בדיקות לאיתור זיהום בנגיף ציטומגלו (CMV) בנשים הרות, מנהל כללי, חוזר מספר 25/2011 • חוזר מנהל הרפואה 39/2014 – הנחיות למניעת זיהום בדרכי השתן למטופלים מאושפזים.	נשים הרות
• נהלים למניעת זיהומים בחדרי ניתוח, חוזר מס' 24/2001, תיק מס' 3/0/200. • נהלים למניעת זיהומים בחדרי ניתוח: תוספת לפרק המתייחס לרחיצת ידיים על ידי הצוות המנתח, חוזר מס' 59/2004, תיק מס' 4/3/200. • הנחיות למתן אנטיביוטיקה מונעת (פרופילקסיס) לפני ניתוח, 23/2017.	זיהומים בדרכי שתן
• תכנית מוכנות תסמונת נשימתית חמורה (SARS), משרד הבריאות 2003.	חדר ניתוח
• חוזר בנוגע להתפשטות הנגיף MERS-CoV, 14/2015 . • חוזר בנוגע להתפשטות הנגיף MERS-CoV בדרום קוריאה, יוני 2015 • סימוכין: 70905915 סימוכין: עדכון חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 13/10 מתאריך 13.5.22 על נגיף הקורונה החדש 16.6.15 CoV- MERS מתאריך 9/2015 ומספר 5.5.2014 מתאריך 7/2014	SARS
• נהלי שירותי בריאות הציבור מתוך הקישור: https://govextra.gov.il/ministry-of-health/corona/corona-virus/medical-guidelines-corona/ על פי מיקוד לנהלים ספציפיים כמפורט בהמשך* • הערכות מחלקות לרפואה דחופה לטיפול בחולים עם תחלואה נשימתית חריפה לאור אפשרות של העברת קורונה בקהילה – המלצות הצט"מ – עדכון 19/03/2020 • עדכון חוזר 12/21 בנוגע לנגיף קורונה חדש – דצמבר 2021 • ביצוע בדיקות PCR ל CoV-SARS לפני פרוצדורות אלקטיביים, 27/04/2020	Cov-MERS
	קורונה

• הוראות מנהל לפי סעיף 20 (1) לפקודת בריאות העם, 1940 לעניין הגדרת "מחלים" לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), תש"ף - 2020 (להלן הצו) עדכון – 30/9/21	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 8/2015 - התפרצות מחלת נגיף האבולה עדכון ו- 1/2016.	אבולה
• ההנחיות למניעת הכלבת באדם 02/2021	מחלות זואוונטיות
• קדחת מערב הנילוס - West Nile Fever (ריענון הנחיות), 28/2007.	
• התפרצות מחלת נגיף הזיקה סימוכין: חוזר ראש שירות מס' 13/2016, 10/2016.	
• נוהל בדיקות מים להמודיאליזה, חוזר מס' 22/2004, תיק מס' 3/3/30.	מניעת זיהומים בדיאליזה
• טיפול במים לשימוש בהמודיאליזה, מנהל רפואה, חוזר מספר 9/2014.	
• עקרונות לטיפול בנשאי חיידקים עמידים לאנטיביוטיקה ביחידות דיאליזה, 9 בינואר 2012.	
• חוזר מנהל הרפואה, הנחיות ניקוי, חיטוי ועיקור מכשירי הסתכלות תוך גופיים, חוזר מס' 2013/50	אנדוסקופים
• הנחיות לניקוי וחיטוי של מתמרי אולטרסאונד לדני 3/2017 (Transvaginal/Endovaginal Ultrasound).	
• הנחיות למניעת העברת זיהומים ברפואת שיניים, 1.11.2017. מעודכן 09/09/2021	רפואת שיניים
• הנחיות בדבר תנאי תברואה גהות ומבנה מרפאת שיניים 1.3.2017	
• הנחיות תכנון למרפאות שיניים בקהילה - מהדורה שלישית, ספטמבר 2021	
• נוהל מניעת זיהומים בבריכה טיפולית, 14/2011	פיזיותרפיה
• הנחיות לדיגום מים, שירותי בריאות הציבור המחלקה למעבדות לחיים בריאים יותר והמחלקה לבריאות הסביבה, יוני 2016.	תברואת מים
• חוזר שירותי בריאות הציבור 5/12, הנחיות לפיקוח על מוסדות רפואיים – פרק מים	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 22/13, הנחיות לניקוי מערכת אספקת מי שתיה.	
• הנחיות למניעת התרבות חיידקי לגיונלה ומיקרואורגניזמים נוספים במערכות מים (ספטמבר 2022) https://www.gov.il/BlobFolder/policy/bsv-11-feb2011/he/files_circulars_bsv_BSV_11_FEB2011.pdf	לגיונלה במים
• הנחיות לדיגום ושינוע דגימות מים ללגיונלה, 2/14.	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 5/2015, חקירה - אפידמיולוגית של תחלואה במחלת הליגיונרים	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 2/2016, עדכון הנחיות התרבות חיידקי לגיונלה במערכות מים	
• משלוח דגימות מים לבדיקת לגיונלה במסגרת חקירה אפידמיולוגית 15/13	
• הכנת תרכובת מזון לתינוקות ותרכובות מזון ייעודי במוסדות רפואיים, חוזר מס' 2014/18.	מטבח
• הנחיות לשימוש וטיפול בחלב אם בבית החולים 1/2020	
• חוזר שירותי רפואה 70/94, הוראות נוהל עבודה במטבחים	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור 1/14, הגדרות גבולות גזרה בין בית אוכל להכנה והגשה מחוץ לגבולות העסק פרטי 4.02 להסעדה (קייטרינג פרטי) 4.6	
• חוזר שירותי רפואה 9/14, איסור שימוש בתבנית משומשת של ביצים	
• שירותי בריאות הציבור, הנחיות לשימוש בביצים במוסדות האשפוז	
• מחלקה לבריאות הסביבה, נוהל לשמירת דוגמאות המזון במטבח, נובמבר 2011	
• חוזר ראש שירותי בריאות הציבור, 11/14 חקירה אפידמיולוגית של צבר תחלואה הקשור במזון	
• הנחיות לטיפול ותחזוקה של מכונות קרח בבתי אוכל 24/12	
• נוהל טיפול בכביסה בבתי חולים, חוזר מנהל הרפואה מס' 23/2004, תיק מס' 200/3/8.	כביסה
• נהלי עבודה במכבסות הפנימיות של בתי החולים, מנהל רפואה, חוזר מספר 3/2011.	
• טיפול בכביסה במתקנים רפואיים בקהילה, 29/2014	
• טיפול בפסולת, מנהל רפואה, חוזר מספר 60/1999.	פסולת
• חוזר מנהל הרפואה מס' 2011/24, פסולת זיהומית לחולה בבידוד. תיק מס' 24/7/2.	

• הנחיות לניקוי וחיטוי הסביבה הטיפולית, חוזר מס' 17/2020 - 12/2006 משרד הבריאות - נוהל S 01 אחזקה של מערך מיחזור ועיקור במרכזים רפואיים https://www.health.gov.il/hozer/Pln_S-01.pdf עמודים 1-18, 30-31	עיקור ניקוי חיטוי
---	------------------------------

***מיקוד לנהלי קורונה מהקישור – ישלחו נהלים רלוונטים חדשים ע"י המרכזות**

<https://govextra.gov.il/ministry-of-health/corona/corona-virus/medical-guidelines-corona/>

- הוראות מנהל לפי סעיף 20(1) לפקודת בריאות העם, 1940 לעניין הגדרת "מחלים" לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), תש"ף-2020 (להלן – הצו) – עדכון, 01 דצמבר 2021
- הוראות מנהל לפי סעיף 20(1) לפקודת בריאות העם, 1940 לעניין עטיית מסכה לפי סעיף 3ה(ה) לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), תשפ"א-2021 (להלן – "צו בריאות העם" או "הצו"), 15 יולי 2021
- הנחיות והמלצות למזעור סכנת התפשטות נגיף הקורונה במרחבים סגורים המשמשים את הציבור 30 אוגוסט 2020
- חשיפה ל- COVID 19 במוסד אשפוז רפואי-עדכון 2020.4.10
- הנחיות למניעת הפצת מזהמים בעת ביצוע פרוצדורות יוצרות רסס (אירוסול) במוסדות אשפוז רפואי ומרפאות בקהילה, 24 יוני 2021
- הנחיות לשימוש באינהלציה במוסדות אשפוז רפואי ומרפאות בקהילה בתקופת מגיפת ה- COVID-19, 29 מרץ 2020
- ציוד מיגון COVID-19: הנחיות לשימוש מושכל, ניהול מלאי, ושימור, 04 אפריל 2020
- הנחיות למטפלים סיעודיים בית המטופל בעקבות התפרצות הקורונה (COVID19), 03 אפריל 2020
- הוראות מנהל לפי סעיף 2 ב. (ג) לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), תש"פ 2020 – מתן "אישור החלמה על ידי רופא/ה או אח/ות מוסמכת – אופן מתן האישור למחלים, 03/10/2021
- הערכות אשפוז חולי COVID – 19, 05 יולי 2021, 05 יולי 2021
- מסיכות שקופות לשימוש מטופלים עם לקות שמיעה משמעותית, 18/07/2021
- אשפוז/טיפול בקהילה לחולי COVID 19-מאומתים – עדכון 9, 8 פברואר 2021
- הנחיות לטיפול בנפטר חשוד או מאומת לתחלואה בנגיף קורונה החדש (COVID-19), 04 אפריל 2021

